

FORSVARSBYGG
Postboks 405 Sentrum
0103 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Silje Tingstad, 5557 2031

Tillatelse til opprydning av forurenset grunn på bane 1 ved Skjelanger skyte- og øvingsfelt i Meland

Forsvarsbygg får tillatelse til å rydde opp i forurenset grunn ved bane 1 på Skjelanger skyte- og øvingsfelt i Meland. Det er satt vilkår om at forurensete masser skal leveres til godkjent mottak.

Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Vi viser til søknad fra Forsvarsbygg datert 4. februar 2019, og til de andre dokumentene i saken. Vi viser også til Miljødirektoratets delegering av myndighet datert 20. april 2017.

Bakgrunn

Skjelanger skyte- og øvingsfelt består av fem skyte- og øvingsanlegg. Fortet og skyte- og øvingsfeltet ble nedlagt i 2006. Området var tidligere båndlagt som militært område, men er nå endret til LNF-område. Noe brukes som beiteområde for sau og tilholdssted for hjort. Forurensning i grunnen ved Bane 2, 3, pistolbane og avfallsfylling ble ryddet opp i 2017. Det er nå planlagt opprydning ved bane 1.

Multiconsult har gjennomført undersøkelser ved bane 1. Dette er sammenfattet i rapporten *Skjelanger SØF, Meland. Miljøgeologisk grunnundersøkelse. Risikovurdering og tiltaksplan. Bane 1. (Rapportnummer 615600-RIGm-RAP-003-REV02)*.

Området består av mye myr. Veilederen *Risikovurdering for forurenset grunn 99:01a* er brukt for å vurdere helserisiko fra dette området, siden veilederen *Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn (TA-2553/2009)* ikke er hensiktsmessig å bruke for grunnforholdene ved bane 1. Bly utgjør risiko for human helse ved deler av området i dag, og vil være styrende for opprydningen.

Risikovurderingen for beitedyr viser at de maksimale konsentrasjonene i torvmassene på bane 1 er godt under de konsentrasjonene som kan gi akutte og kroniske forgiftninger ved lam og sau.

Høring

Forsvarsbygg sendte søknaden på høring til de som kan være berørt av tiltaket. Meland kommune skrev i brev datert 26. februar 2019 at det er gjort grundige undersøkelser. Det er viktig å unngå spredning av forurensning ved gjennomføring av tiltaket, og masser må sikres ved graving og mellomagring. De skriver videre at det er viktig at området blir ferdigstilt og tilbakeført på en slik måte at inngrepet blir minst mulig synlig. Det må tilpasses terrenget, og legges til rette for rask reetablering av vegetasjonen, slik at man reduserer hvor synlig inngrepet er i terrenget.

I saker som kan ha vesentlig betydning for en ubestemt krets av personer, skal allmennheten ha anledning til å uttale seg, jf. forurensningsforskriften § 36-8. Skjelanger fort er i dag stengt for allmenn ferdsel, avsperrt med gjerde og port. Forsvarsbygg søker om et tiltak som vil føre til bedre miljøforhold i området etter at det er gjennomført. Vi mener derfor det ikke er nødvendig å kunnngjøre søknaden offentlig.

Vurdering etter vannforskriften og naturmangfoldloven

Fylkesmannen har vurdert tiltaket etter vannforskriften. Forringelse av en vannforekomst kan ikke tillates med mindre det er adgang til å gi unntak, jf. vannforskriften § 12. I denne saken går vi ut fra at tiltaket kan gi midlertidig lokal påvirkning i strandsonen i Sætrevika i vannforekomsten *Hjeltefjorden – Nordre*, i Prestvika i vannforekomsten *Mangersfjorden* og i vannforekomsten *Bekker Meland nord*. Eventuelle utslipp til sjøen fortynnes raskt og tilstanden normaliseres når tiltaket er gjennomført. Svingninger i tilstanden til vannforekomster som følge av anleggsarbeid gir adgang for unntak, jf. veiledning¹ til vannforskriften. Multiconsults undersøkelser slår fast at tilstanden i bekken nedstrøms skytebanen har god tilstand, og konsentrasjon av bly er lavere enn grenseverdien i drikkevannsforskriften.

Resultater fra utlekingstest av masser fra målområdet A viser at metallene generelt er godt bundet i torvjorden. Bly er best bundet, mens sink er mest mobilt. Resultatene fra vannprøvene indikerer at det meste av tungmetallene er bundet til organiske partikler, med en mindre andel på løst form. Det virker som myren nedstrøms standplass A fungerer som en buffer som filtrerer bekkevannet og holder tilbake partikkelbundet forurensning.

Søk i databasen Naturbase 29. april 2019 viser at området har vært et yngleområde for ærfugl, en art som er klassifisert som nær truet. Observasjonen var fra 2004, før anlegget ble nedlagt. Det er derfor ikke ventet at tiltaket vil ha negativ påvirkning på eventuell ærfugl i området. Sjøområdet rundt Skjelanger er også registrert som en større kamskjellforekomst. Det er ikke ventet at arbeidene vil ha nevneverdig negativ påvirkning på livet i sjøen. Det er registrert kystlynghei på Skjelanger, men utenfor opprydningsområdet.

Både forurensningssituasjonen og naturmangfoldet er kartlagt i søknaden, og kravet i naturmangfoldloven § 8 om at saken skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, er dermed oppfylt. Kunnskapsgrunnlaget for tiltaket vurderes som tilstrekkelig, og føre-var prinsippet i § 9 i naturmangfoldloven er ivaretatt ved at tiltaket er regulert med vilkår etter forurensningsloven.

Det er ventet at miljøtilstanden på stedet vil bli bedre etter gjennomført tiltak, siden forurensede masser fra skyte- og øvingsfeltet fjernes. Vurdering av tiltaket etter forurensningsloven, naturmangfoldloven og vannforskriften tilsier at naturen i området kan bli påvirket av tiltaket. Tiltaket er tidsbegrenset, og vil, dersom vilkårene følges, sannsynligvis kun føre til en kortvarig forringelse av miljøtilstanden. Trolig vil det ikke være noen langsiktig negativ effekt av tiltaket for

¹ Veileder om unntak fra miljømål. Guidance Document No. 20 – Technical Report – 2009 - 027

økosystemet, jf. kravet om økosystemtilnærming og vurdering av samlet belastning i naturmangfoldloven § 10.

Begrunnelse for vilkår

Området med bane 1 består av myrlandskap koller og fjellskrenter. Det er ikke vei inn til banen og området er mindre tilgjengelig enn de vestre delene av fortet. Selve Langemyra er lite attraktiv fordi det er et svært bløtt myrområde. Målområde A, med gressbakke og noe bart berg har gode solforhold og vil sannsynligvis bli brukt til friluftsliv.

Det er kun i målområde A at risikovurdering har avdekket at det vil være nødvendig med tiltak. Bly er styrende for tiltaksgjennomføring. Stedsspesifikt akseptkriterium for bly ble beregnet til 1000 mg/kg i risikovurderingen, men for å være i samsvar med tilstandsklassebegrepet i veiledere, har Multiconsult satt øvre grense for tilstandsklasse IV, tilsvarende 700 mg/kg bly, som akseptkriterium for opprydningen.

Det skal også fjernes masser og tomhylser i midtre del av bane 1, ved stilling B1. Der er konsentrasjonen av kobber tilsvarende tilstandsklasse IV. Konsentrasjonen i massene er lavere enn akseptkriteriet for kobber på 8500 mg/kg, men området er et sted som folk sannsynligvis vil stoppe ved. Massene er eksponert i tynne sjikt oppå berg, og er derfor lett tilgjengelig for eksponering.

Krav om etterkontroll

Det er satt vilkår om etterkontroll, for å måle om alle masser over tilstandsklasse 4 for bly i målområde A er fjernet. XRF-målere kan vise for lave verdier med økende vanninnhold i prøven. Massene som fjernes har til dels høyt vanninnhold. Dersom XRF-målinger brukes i felt for å dokumentere om opprydningen er tilstrekkelig, må dette tas hensyn til ved vurdering av resultatene.

De forurensede løsmassene ved stilling B1 skal sannsynligvis tas opp med spade ned til fast fjell. Etterkontroll i form av visuell kontroll og bilde vil være tilstrekkelig dokumentasjon på gjennomført tiltak dersom prøvetaking ikke er hensiktsmessig.

Mellomlagring på duk

I tilfelle det blir aktuelt å mellomlagre masser, er det satt vilkår om at det skal legges duk og et sandlag under de forurensede massene. Vi har også satt vilkår om at lagrede masser skal dekkes til, for å begrense spredning ved nedbør. Masser som er farlig avfall skal ikke mellomlagres på sandgrunn i terreng.

Masser skal leveres til godkjent mottak

Vi har satt vilkår om at massene skal leveres til godkjent deponi. Det vil si et deponi som har tillatelse etter forurensningsloven fra Fylkesmannen. Massene skal basiskarakteriseres, og dette skal inngå som dokumentasjon på at massene er levert til godkjent mottak. Vi vil presisere at massene ikke skal leveres til massetipp. Masser som er farlig avfall skal deklarerer og leveres til godkjent mottaker for denne type avfall.

Istandsetting av området

Det er satt vilkår om at det ikke må tilføres masser der toppdekket i myr er fjernet. Dette er i samsvar med anbefaling i BioFokus sin rapport *Naturfaglig undersøkelse av skytefelt innenfor Skjelanger fort, Meland kommune, 2017-23*. Om det blir behov for å bøte på sår i terrenget, skal det brukes stedeegne masser. Erfaringsmessig er det ofte vanskelig å finne eksterne masser som har tilfredsstillende kvalitet. Det er også satt vilkår om å gjennomføre tiltaket på en slik måte at sårene i landskapet blir minst mulig.

Gebyr for saksbehandling

Fylkesmannen tar gebyr for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven. Vi ilegger gebyr etter sats 6 på 32 800 kroner, for behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4. Faktura blir sendt fra Miljødirektoratet. Se forurensningsforskriften kapittel 39 hvis dere vil lese mer om saksbehandlingsgebyret.

Endring og omgjøring

Dere plikter å unngå unødvendig forurensning, jf. forurensningsloven § 7. Viser det seg at forurensningsforholdene endrer seg, kan Fylkesmannen med hjemmel i forurensningsloven § 18, endre vilkårene i tillatelsen og sette nye vilkår, og om nødvendig trekke tillatelsen tilbake.

Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utgreiing av saken. At det er gitt tillatelse til forurensning, ekskluderer ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Rett til å klage

Dere har fått tillatelse til opprydning på bane 1 ved Skjelanger skyte- og øvingsfelt. Hvis det likevel skulle være noe dere ønsker å klage på, inkludert vedtaket om gebyrsats, kan dere klage til Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er tre uker etter at dere har mottatt dette brevet. Klagen bør være skriftlig begrunnet, og den skal sendes til Fylkesmannen i Vestland.

Med hilsen

Sissel Storebø
seksjonsleiar

Silje Tingstad
overingeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til: Meland kommune
Miljødirektoratet